

Handläggare: Karolina Landowska
Telefon: 08-508 35 509

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 21 maj 2013

Ärende 8

Svar på skrivelse från Sara Pettigrew (MP) om behovet av validering av utländsk yrkesutbildning

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att skrivelsen besvaras med hänvisning till tjänsteutlåtandet.

Charlotte Svensson
Arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson Bech
Utvecklingschef

Sammanfattning

En skrivelse om behovet av validering av utländsk yrkesutbildning har inkommit till arbetsmarknadsnämnden från Sara Pettigrew (MP).

Arbetsmarknadsförvaltningen ombeds redovisa behovet av validering av utländska yrkesutbildningar och arbetslivserfarenheter bland aspiranter på jobbtorgen samt vad dessa skulle kosta. Vidare ombeds förvaltningen klargöra vilka yrken som går att validera genom Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadsförvaltningen redovisar i sitt svar att det finns ett behov av validering av utländsk yrkesutbildning och arbetslivserfarenheter bland aspiranter på Jobbtorg Stockholm. Studie- och yrkesvägledarna på jobbtorgen informerar aspiranterna om möjligheterna att validera och hänvisar dem till behörig myndighet. Enligt myndigheten Universitets- och högskolerådet (UHR) är Arbetsförmedlingen den centrala funktionen i validering för individer som är

arbetssökande och har behov av validering av reell kompetens eller arbetslivserfarenheter. Arbetsförmedlingen bekostar valideringen för arbetssökanden inom de områden som förmedlingen upphandlat. Kostnaden för validering varierar mellan branscher och utifrån omfattning samt typ av intyg valideringen avser.

Bakgrund

En skrivelse om behovet av validering av utländsk yrkesutbildning har inkommit till arbetsmarknadsnämnden från Sara Pettigrew (MP). Skrivelsen hänvisar till det tjänsteutlåtande som arbetsmarknadsförvaltningen redovisade till arbetsmarknadsnämnden i januari 2013 (AMN 2012-0411-4.0). I sitt tidigare tjänsteutlåtande framför förvaltningen att det inte sker validering av utländsk yrkesutbildning eller livserfarenheter inom Jobbtorg Stockholm. Istället hänvisar förvaltningen till Arbetsförmedlingen som kan remittera arbetssökande till validering inom områdena bygg, vård, industri, transport samt storhushåll och restaurang. I sin skrivelse ombedes arbetsmarknadsförvaltningen att bryta ner och ange vilka yrken som går att validera genom Arbetsförmedlingen.

Förvaltningen ombedes även redovisa en översyn av behovet av validering av utländsk yrkesutbildning och livserfarenheter bland aspiranterna inskrivna på jobbtorg samt kostnaderna för validering.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben på arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens svar

Arbetsmarknadsförvaltningen genomför ingen formell validering av utländsk yrkesutbildning och livserfarenhet inom Jobbtorg Stockholm utan hjälper aspiranter med behov av validering genom att lotsa dem till rätt myndighet. I Sverige ansvarar myndigheten Universitets- och högskolerådet (UHR) för att nationellt samordna arbetet med validering.

Regeringen har uppdragit åt Statskontoret att kartlägga och bedöma valideringsinsatser för utrikes födda (A2012/4286/IU). Kartläggningen ska omfatta hur många arbetssökande eller vuxenstuderande utrikes födda som har deltagit i branschvalidering samt validering inom Arbetsförmedlingen och vuxenutbildningen under 2011 och 2012. Vidare ska Statskontoret kartlägga och bedöma vilka metoder och verktyg som används och deras effektivitet att

identifiera och synliggöra utrikes föddas kompetens i ett tidigt skede. Statskontoret ska lämna förslag på hur dessa metoder och verktyg ska kunna vidareutvecklas. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 31 maj 2013. Arbetsmarknadsförvaltningen följer utvecklingen av uppdraget.

Från och med den 1 januari 2013 har myndigheten Universitets- och högskolerådet (UHR) ansvar för bedömning av utländsk gymnasial- och eftergymnasial utbildning. Den verksamhet som tidigare bedrivits av Högskoleverket, Verket för högskoleservice och myndigheten för yrkeshögskolan är idag samlad på Universitets- och högskolerådet (UHR).

Myndigheten Universitets- och högskolerådet (UHR) ser Arbetsförmedlingen som den centrala funktionen i validering för individer som är arbetssökande och har behov av validering av reell kompetens eller arbetslivserfarenheter och som saknar officiella betygskodokument eller liknande.

För de personer som endast har motsvarande grundskola eller avbruten gymnasieutbildning hänvisar myndigheten Universitets- och högskolerådet (UHR) till studie- och yrkesvägledare inom den kommunala vuxenutbildningen.

Oreglerade yrken

Det är respektive bransch som ansvarar för att ta fram en valideringsmodell för olika yrken. Idag finns totalt 18 valideringsmodeller framtagna för oreglerade yrken i Sverige. Av dessa är 12 valideringsmodeller tillgängliga för validering i Stockholms län. Validering är möjligt inom totalt 120 yrken nationellt (en tabell av samtliga yrken redovisas i bilaga 1).

Aspiranter i behov av validering inom oreglerade yrken hänvisas till Arbetsförmedlingen av studie- och yrkesvägledarna på jobbtorgen. Studie- och yrkesvägledarna bedömer att behovet av validering av utländsk yrkesutbildning och arbetslivserfarenheter är omfattande bland utrikesfödda aspiranter på jobbtorgen. Enligt studie- och yrkesvägledarna på jobbtorgen efterfrågar aspiranterna validering och är väl informerade. I dagsläget finns ingen statistik över hur många aspiranter som studie- och yrkesvägledarna hänvisar till Arbetsförmedlingen för validering men bedömningen är att det handlar om cirka 500 aspiranter per år. Antalet varierar stort mellan de olika jobbtorgen beroende på hur stor andel aspiranter som har utländsk yrkesutbildning och arbetslivserfarenheter. Studie- och yrkesvägledarna bedömer att behovet är störst bland de aspiranter som saknar utbildning men har arbetslivserfarenheter inom

specifika yrken. Utan en validering av dessa kunskaper har arbetslivserfarenheterna inget tilldömt värde på den svenska arbetsmarknaden.

Enligt jobbtorgens studie- och yrkesvägledare är Arbetsförmedlingens arbete med validering tillfredsställande även om kvalitén varierar mellan olika leverantörer. Vidare finns det idag inte valideringsmodeller i samtliga yrken och i vissa fall är valideringen inte tillgänglig i Stockholm och närliggande län. Valideringar som endast erbjuds på en plats i Sverige kan vara förknippat med ekonomiska och geografiska hinder för aspiranten.

Valideringsområde (utbildning)	Antal validerade 2012	Andel i arbete 90 dagar efter avslutad valideringsinsats
Industriyrken	65	32 %
Yrkesförare/bussförare	2	50 %
Bygg och anläggning (aktuell)	42	21 %
Bygg och anläggning (inaktuell)	6	-
Elektriker, installationer	25	26 %
Restaurang och storhushåll (aktuell)	5	20 %
Restaurang och storhushåll (inaktuell)	3	67 %
Restaurang och storhushåll (inaktuell)	10	20 %
Vård- och omsorg (aktuell)	33	42 %
Vård- och omsorg (inaktuell)	22	41 %
Vård- och omsorg (inaktuell)	41	32 %
Vård- och omsorg, Danderyd (inaktuell)	3	67 %
Totalt	257	32 %

Tabell 1. Arbetsförmedlingens validering i Stockholms län 2012

Arbetsförmedlingen upphandlade validering för totalt 850 personer under 2012 nationellt. Av dessa var 13 % eller 110 personer nyanlända. Totalt gjordes 257 valideringar i Stockholm under 2012. Andelen som arbetade 90 dagar efter avslutad validering uppgick till totalt 32 %. I tabell 1. *Arbetsförmedlingens validering i Stockholms län 2012* redovisas hur många som genomgått validering i

respektive valideringsområde under 2012 samt andelen av dessa som arbetar 90 dagar efter avslutad valideringsutbildning. En utförlig lista av Arbetsförmedlingens samtliga upphandlade valideringar av yrken redovisas i bilaga 2. Arbetsförmedlingen har upphandlat validering inom de yrken där förmedlingen bedömer det finns ett rekryteringsbehov.

Arbetsförmedlingen planerar en översyn om det finns anledning att upphandla validering inom andra yrken än de som finns att tillgå idag. En sådan översyn skulle i första hand utgå ifrån de områden där branschen har utvecklat eller godkänt en valideringsmodell. Enligt Arbetsförmedlingen är validering ett utvecklingsområde eftersom validering hittills använts sparsamt ute på de lokala förmedlingarna. Arbetsförmedlingen arbetar med att utveckla bättre information till både förmedlare och arbetssökande om möjligheterna med validering av yrkeskompetens. Arbetsförmedlingen samverkar med myndigheten Yrkehögskolan i dessa frågor.

För validering inom yrken som inte är upphandlade av Arbetsförmedlingen finns det möjlighet för enskild arbetssökande att kontakta respektive branschorganisation som ansvarar för validering inom yrket. En sådan validering bekostas inte alltid av Arbetsförmedlingen. Kostnaden för validering varierar mellan branscher och valideringsmodeller. Exempelvis kostar en kompetenskartläggning 3 500kr (sex timmar) och en kompetensbedömning för ett intyg 9 500kr (två veckor) inom Hantverksmodellen.

I det fall där en valideringsmodell saknas inom yrket görs en kartläggning av yrket för att fastställa vilken utbildningsnivå som är vanligast inom det specifika yrket. Denna kartläggning kan göras tillsammans med studie- och yrkesvägledare. Om yrkeskompetensen motsvarar gymnasieutbildning kan bedömningen ske inom den kommunala vuxenutbildningen.

Motsvarar yrkeskompetensen eftergymnasial nivå men anses ligga utanför universitet och högskola kan kompetensen bli bedömd på en yrkehögskoleutbildning. Detta görs genom att personen söker in på relevant utbildning men vid utbildningens start ber yrkehögskolan om en såkallad *bedömning av reell kompetens för behörighet och tillgodoräkande*.

I de fall yrkeskompetensen som ska valideras motsvarar en akademisk examen ska bedömningen göras vid ett universitet eller en högskola. Även här ska personen som önskar få sina kunskaper validerade söka in till relevant utbildning men vid start be om *bedömning av reell kompetens för behörighet och tillgodoräkande*.

Valideringsprocessen inom oreglerade yrken

Valideringsprocessens föregås av en vägledningsprocess där individen genomgår en inledande kompetenskartläggning som resulterar i en handlingsplan, studieplan. Meritförteckning eller liknande. Efter detta sker en bedömning av individens behov av validering.

Valideringens grundstruktur utgörs av kartläggning och bedömning av individens reella kompetens. Varje bedömning följer samma processbeskrivning som utgår ifrån valideringens resultat samt ställer upp eventuella krav som måste vara uppfyllda för att resultatet ska vara legitimt, likvärdigt och rättsäkert. Detta betyder inte att samtliga valideringsmodeller är lika utan att de bygger på samma grundstruktur.

Valideringens resultat redovisas genom tre delprocesser:

1. Kartlägningsutlåtande samt eventuella rekommendationer

Processen innebär en genomgång av befintliga dokument, samtal, intervju, självskattning, teoretiska tester samt praktiska demonstrationer. Processen utförs av studie- och yrkesvägledare, lärare, arbetsförmedlare, personalrekryterare samt av eller i samarbete med ämnes- och yrkeskunniga.

2. Kompetensintyg samt eventuellt kompletteringsutlåtande

Kompetensintyget ska vara en opartisk bekräftelse på individens kompetens. Processen innebär teoretisk och praktisk avstämning mot yrkes- och kompetenskrav eller utbildningsmål. Processen utförs av behöriga lärare eller av branschen utsedda bedömare inom utbildnings- och arbetsmarknadssektorn. Kvalitetssäkringen görs av respektive bransch eller behörig myndighet.

3. Kompetensbevis

Ett kompetensbevis kan endast utföras när kompetenskraven för en hel kvalifikation är uppfyllda och erkända. Detta kan exempelvis vara ett yrkesbevis, certifiering eller ett betyg i de fall valideringen har skett inom formell utbildning. Processen innebär teoretiska och praktiska prov mot standardiserade yrkes- och kompetenskrav och/eller utbildningsmål.

Utförarna är behöriga lärare eller utsedda bedömare eller examinatorer inom utbildnings- eller arbetsmarknadssektorn. Kvalitetssäkringen görs av respektive bransch eller behörig myndighet.

Eventuell validering av individens yrkeskunskaper föregås alltid av orientering och information om individens möjligheter och rättigheter. Enligt myndigheten Universitets- och högskolerådets rekommendation bör även individen informeras om att det inte är en självklarhet att möjligheterna till arbete förbättras av att man får sina yrkeskunskaper validerade och erhåller ett skriftligt intyg eller betyg. Universitets- och högskolerådet anser att individen bör informeras om att formella dokument inte nödvändigtvis har samma betydelse i Sverige som i andra länder.

Reglerade yrken

Utöver de oreglerade yrkena finns så kallade reglerade yrken där svensk lagstiftning definierar vad som krävs för att få utöva yrket. Reglerade yrken kräver oftast en viss examen eller auktorisering, legitimation eller annat formellt erkännande. Varje reglerat yrke är tillskrivet en behörig myndighet till vilken en ansökan om rätten att utöva yrket i Sverige ska framställas. En lista på samtliga reglerade yrken i Sverige redovisas i bilaga 3.

Socialstyrelsen är ansvarig myndighet för reglerade yrken inom hälsa, sjukvård, vård och omsorg. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter ska alla som ansöker om svensk legitimation på basis av en utbildning från ett land utanför EU/EES-området och Schweiz genomgå ett kompletteringsprogram. För att få göra det krävs att den utländska utbildningen stämmer överens med motsvarande svensk utbildning vad gäller nivå, längd och innehåll. Kompletteringen ser olika ut beroende på yrke och utbildning, men ett obligatoriskt steg är att den sökande kan visa grundläggande kunskaper i svenska språket. Socialstyrelsen validerar inte reell kompetens och beviljar inte legitimation för personer utan officiella betyg eller andra intyg som styrker deras kompetens inom det reglerade yrket.

Arbetsmarknadsförvaltningens studie- och yrkesvägledare är väl insatta i de regelverk som styr validering och de olika myndigheternas ansvar i frågan. Studie- och yrkesvägledarna informerar enskilda individer vid samtal om möjligheterna att validera utländsk yrkesutbildning och arbetslivserfarenheter. Tillsammans med individen görs en bedömning av behovet av validering och Arbetsförmedlingen kontaktas eller ansvarig myndighet i fråga om reglerade yrken.

Bilagor:

1. Tabell över samtliga branscher och yrken med tillhörande valideringsmodell och utförare i Stockholms län.
2. Tabell över upphandlade valideringsområden och yrken hos Arbetsförmedlingen 2013
3. Tabell över reglerade yrken i Sverige samt behörig myndighet
4. Skrivelse från Sara Pettigrew (S) om behovet av validering av utländsk utbildning